

STANDARDI ZNANJA NA OSNOVNI RAVNI

Govorec slovenščine na osnovni ravni jezik obvlada toliko, da se v pretežni meri lahko samostojno sporazume. Znajde se v večini vsakodnevnih in ponovljivih situacij; pri tem uporablja širok razpon preprostega jezika, da lahko izrazi večino tistega, kar želi sporočiti.

Govorjenje

Dialoško

- Pri govornem sporazumevanju je precej samostojen, lahko začne, konča in vzdržuje neposredni pogovor o znanih temah.
- Pogovarjati se zna o različnih temah iz vsakdanjega življenja ali o temah, ki ga zanimajo (npr. prazniki, prosti čas itd.).
- Znajde se v večini vsakdanjih situacij, pa tudi v manj vsakdanjih situacijah v trgovinah, banki, na pošti idr., npr. ob vračilu izdelka, s katerim ni zadovoljen (se npr. pritoži); s sogovornikom se zna dogovoriti za skupne dejavnosti.
- V pogovoru zna prevzeti različne (resnične in izmišljene) vloge in v skladu z njimi zastopati svoje stališče. Zna poiskati in posredovati nezapletene stvarne informacije, pridobiti specifične informacije, prositi za napotke in se ravnati po njih.
- Ko je govor o rešitvah vsakdanjih težav ali o praktičnih vprašanjih, zna preprosto predstaviti svoje mnenje in izraziti odziv na mnenja drugih in pri tem vljudno izraža svoje strinjanje ali nestrinjanje.

Monološko

- Zna primerjati dve ali več stvari med seboj in izraziti ter pojasniti svojo odločitev za določeno izbiro.
- Razmeroma tekoče in brez priprave zna pripovedovati o različnih temah z vsakdanjih področij in področij, ki ga zanimajo ali so zanj pomembna (npr. družina, hobiji, delo, potovanje, aktualni dogodki), in pri tem poudariti tisto, kar se mu zdi najpomembnejše.
- Zna pripovedovati o dogodkih, kakor so se zgodili v časovnem zaporedju.
- Izraziti zna osebna stališča in jih utemeljiti.
- Pojasniti zna svoje načrte in dejanja.
- Izraziti zna čustva in opisati svoje počutje.
- Zna preprosto svetovati.
- Opisati zna različne prostore, kraje, navade ljudi, njihovo delo in dejavnosti.
- Opisati zna resnične in izmišljene dogodke.
- Obnoviti zna vsebino knjige ali filma in opisati svoje vtise v zvezi s tem, povedati zna zgodbo.
- Obnoviti in povzeti zna vsebino preprostega časopisnega članka; preprosto zna predstaviti vsebino, ki je grafično prikazana (npr. tabelarno, grafično prikazani rezultati anket ipd.).

Poslušanje

- Razume glavne točke jasnega standardnega govora (tudi daljšega pogovora) o znanih temah, s katerimi se redno srečuje pri delu, v šoli, prostem času itn.
- Razume kratke pripovedi in opise (npr. predstavitev osebe, opis kraja) ter v njih razbere posamezne informacije.

- Razume preproste tehnične informacije (npr. navodila za uporabo pripomočkov, ki jih pogosto uporablja pri delu, doma).
- Lahko sledi jasno izraženim napotkom in drugim navodilom (npr. kaj je treba narediti).
- Če je govor razmeroma počasen in jasen, razume bistvo radijskih novic.
- V preprostejšem posnetem gradivu (npr. informacije po telefonu, javna obvestila) o znanih temah razbere specifične informacije.
- Razume glavne točke preprostih (tudi daljših) intervjujev in anket.
- Razume bistvo televizijskih oddaj o znanih temah, v katerih je govor razmeroma počasen in razločen.
- Lahko sledi filmom, če je zgodba v večji meri razumljiva iz slike in dogajanja ter če je govor razločen in jezik preprost.
- Iz vsebine govora zna razbrati okoliščine sporočanja (npr. kje poteka pogovor, kdo so govornici).

Branje

- Razume nezapletena zapisana stvarna besedila o vsakdanjih temah in temah, povezanih z njegovim poklicnim področjem in interesi.
- Zna poiskati in razume specifične predvidljive podatke v preprostih vsakdanjih gradivih (npr. oglasih, letakih, jedilnih listih, seznamih literature, voznihih redih, grafičnih prikazih ...).
- Prepozna glavne poudarke in utemeljitve v preprostih časopisnih člankih o znanih temah.
- Razume vsakdanje napise in obvestila, kratka osebna pisma ter jasno napisana preprosta navodila za uporabo opreme ali pripomočkov.

Pisanje

Pisanje

- Pisati zna kratka preprosta sporočila v ustaljenih oblikah (tudi npr. v obrazcih) za neposredne potrebe (npr. obvestilo, napotek, navodilo, recept, pritožbo, mali oglas, vabilo, različne oblike prošenj, nasvet, življenjepis, povpraševanje, prijava ...).
- V povezanih stavkih zna preprosto opisati vsakdanje vidike svojega okolja, npr. ljudi, kraje, dogodke v šoli ali na delovnem mestu.
- Na kratko zna v glavnih potezah opisati dogodke, pretekle dejavnosti ali osebna doživetja, zna napisati tudi preprosto zgodbo (lahko ob izmišljenem dogodku).
- Uporablja zna najpogostejše povezovalce (in, pa, ker, ampak), da stavke poveže v preprosto linearno zgodbo ali opis.
- V kratkem besedilu zna preprosto utemeljiti nekatera dejstva (npr. zakaj se uči/uporablja slovenščino ...) ali predstaviti svoj pogled na stvari.

Dopisovanje

- Lahko si dopisuje s prijateljem: razume preprosta osebna pisma in zna nanje odgovoriti.
- Lahko se vključuje v preprostejše dejavnosti na družabnih omrežjih.

Pri opredelitvi standardov znanja za osnovno raven so bili v veliki meri upoštevanji opisniki v lestvicah SEJO za ravni A2 in (spodnjo) B1.

VSEBINE PROGRAMA NA OSNOVNI RAVNI

Vsebine programa se nadgrajujejo: vsebine nižjih ravni so v celoti vključene tudi v višje ravni.

Besedišče

Uporabiti zna precej širok razpon preprostega jezika, da se znajde v večini vsakodnevnih situacij. Iz konteksta sklepa o pomenu kakšne neznane besede in izpelje pomen izjave, če gre za znano temo. Ima dovolj obsežno besedišče, da se z nekaterimi opisnimi strategijami, npr. z uporabo preproste besede s podobnim pomenom ali s preprostim opisom, uspešno izraža o večini tem, ključnih za vsakdanje življenje, npr. o družini, hobijih in interesih, delu, potovanju in aktualnih dogodkih.

Besedilo (govorno in pisno)

Pozna konvencije vljudnega sporazumevanja in jih ustrezno uporablja.

Niz kratkih posamičnih preprostih prvin zna povezati v linearno besedilo.

Zbrati zna specifične informacije iz več različnih virov (besedil) in jih preprosto povzeti.

Zna preprosto parafrazirati kratke pisne odlomke ali govornjena besedila. Pri tem uporablja ubeseditve in zaporedje iz prvotnega besedila. Besedilo zna interpretirati tako, da preprosto izrazi svoje mnenje o vsebini. Zna povzeti vsebino preprostih (tudi daljših) intervjujev, anket ipd.

Jezikovna pravilnost

Govorjenje

Govori razumljivo, pri daljšem govorjenju je lahko opazno popravljanje in načrtovanje govora.

Izgovarjava je razumljiva, občasno so opazne nepravilnosti.

Pisanje

Pri pisanju razmeroma pravilno uporablja nabor pogostih izrazov in vzorcev (npr. uvodne in sklepne formule pri dopisovanju ipd.). Tvori preprosta povezana besedila, ki so zapisana in zgrajena dovolj pravilno, da so razumljiva za bralca.

OPREDELITEV OSNOVNE RAVNI

Osnovna raven je natančno opredeljena s standardi znanja (gl. zgoraj). Na kratko pa jo opredeljujemo takole:

Pri razločnem govorjenju v standardnem jeziku govorec razume glavne točke, kadar gre za znane stvari, s katerimi se redno srečuje na delu, v šoli, prostem času itn. Znajde se v večini vsakodnevnih in ponovljivih situacij. Tvoriti zna preprosta povezana besedila o temah, ki so mu znane ali ga zanimajo. Opisati zna izkušnje in dogodke, na kratko utemeljiti svoje mnenje in pojasniti načrte.

IZPITNI CILJI NA OSNOVNI RAVNI

Izpitni cilji so izpeljani iz izpitnih vsebin oz. poudarka testiranja (gl. SESTAVA IN VREDNOTENJE IZPITA, IZPITNE VSEBINE TER OCENJEVALNA MERILA na osnovni ravni v nadaljevanju) in so bili pripravljene na podlagi pilotnih testiranj, ki jih je za potrebe priprave tega programa izvedel Center za slovenščino kot drugi/tuji jezik.

Na **osnovni ravni** kandidat

1. poišče in razume relevantne podatke v vsakdanjem pisnem gradivu (npr. v pismih, brošurah, kratkih uradnih dokumentih itd.);
2. prepozna glavne poudarke in utemeljitve v preprostih časopisnih člankih o znanih/predvidljivih temah;
3. razume opise dogodkov, občutkov, želja v osebnih pismih in zna odgovoriti nanje (si dopisuje);
4. razume bistvo in glavne točke jasnega standardnega govora (tudi daljšega pogovora) o znanih in predvidljivih temah;
5. lahko sledi napotkom;
6. zna zbrati informacije iz več virov;
7. zna preprosto parafrazirati kratka besedila;
8. zna pisati preprosta obvestila in sporočila v ustaljenih oblikah za neposredne potrebe;
9. zna razmeroma tekoče predstaviti sebe in glavne vidike svojega življenja;
10. zna opisati dogodke in svoja doživetja ter pojasniti svoje mnenje;
11. se kot stranka znajde v vsakdanjih situacijah pri pridobivanju dobrin in storitev (npr. v trgovini, banki ...); v zvezi s tem zna pojasniti, zakaj je nekaj težava, in se pogovarjati o tem, kaj je treba storiti; zna se pritožiti.

SESTAVA IN VREDNOTENJE IZPITA, IZPITNE VSEBINE TER OCENJEVALNA MERILA NA OSNOVNI RAVNI

Izpit na osnovni ravni je sestavljen iz dveh receptivnih (poslušanje, branje) in dveh produktivnih delov (govorjenje, pisanje).

Sporazumevalna dejavnost	Izpitne vsebine (poudarek testiranja po SEJO)	Čas reševanja	Delež pri oceni
Poslušanje	Poslušanje avdio medijev in posnetkov, poslušanje obvestil in navodil, poslušanje pogovora med domačimi govorniki	25 min.	25 %
Branje	Branje za orientacijo, branje za iskanje podatkov in utemeljitev, obdelava besedila	40 min.	25 %
Pisanje z branjem (vodeno pisanje)	Branje za iskanje podatkov in obdelava besedila; branje korespondence – dopisovanje	40 min.	25 %
Govorjenje (vodeno, ob predhodni pripravi)	Monolog (predstavitve, opis in zastopanje stališča), ciljno usmerjeno sodelovanje, pridobivanje dobrin in storitev, izmenjava informacij	15 min. (+ 15 min. za pripravo)	25 %
SKUPAJ ZA IZPIT		135 minut	

Preglednica: Sestava izpita na osnovni ravni

Izhodiščna besedila (stimulus) in tipi nalog

Izhodiščna besedila, iz katerih so izpeljane izpitne vsebine, so izbrana glede na predvidene oz. pričakovane sporazumevalne potrebe udeležencev izpitov. Gre za krajša, enostavna avtentična besedila, tj. besedila, ki so relevantna za ciljno skupino, izvirna ali prirejena za potrebe jezikovnega

testa, na katere uporabnik slovenščine lahko naleti v vsakodnevnem sporazumevanju. Kot je razvidno iz zgornje preglednice, so pri vseh dejavnostih vključena tako krajša, preprosta monološka kot dialoška besedila, ki vsebujejo določene informacije ali tudi stališča pisca oz. govorca. Tipi nalog so različni, z njimi je mogoče izzvati razmeroma realno jezikovno rabo in pri receptivnih delih obsegajo naloge dopolnjevanja, urejanja, izbiranja, prenašanja informacij, izdelave zapiskov idr., pri produktivnih pa različne naloge za bolj ali manj vodeno tvorjenje besedila (govorno in pisno).

Ocenjevanje

V receptivnih delih se za pravilne odgovore dodeljujejo točke glede na točkovalno šablono, v produktivnih delih pa se govorna in pisna produkcija udeležencev ocenjujeta po analitičnih ocenjevalnih lestvicah. Lestvici za ocenjevanje govorne in pisne produkcije sta nastali na podlagi izkušenj z lestvicami iz programa SZT in na podlagi opisnikov v SEJO (ravni A2 in B1). Pri govorni produkciji se po lestvici za govorno produkcijo ocenjujejo vsebinska ustreznost oz. izvedba naloge, besedišče, jezikovna pravilnost, menjava vlog in sociolingvistična ustreznost ter izgovor. Pri pisni produkciji se po lestvici za pisanje ocenjujejo vsebinska ustreznost oz. izvedba naloge, besedišče, jezikovna pravilnost ter zgradba in slog.

Lestvica za ocenjevanje govorne produkcije

Predstavitev

Točke	Opisnik
2	Lahko precej tekoče in pravilno govori o sebi ter pri tem prepričljivo podaja informacije in pojasnila o svojih dejavnostih in interesih.
1	Predstavi se s krajšimi govornimi prispevki, v obliki enostavnega zaporedja sestavin; predstavitev je (vsebinsko in jezikovno, tudi kar zadeva besedišče) pomanjkljiva in zahteva sogovorčevo spodbudo.
0	Predstavitev je omejena na zelo enostaven opis sebe in nekaterih življenjskih okoliščin; možni nesporazumi in prekinitev komunikacije.

Igra vlog

Menjava vlog, sociolingvistična ustreznost

Točke	Opisnik
3	Zna se precej tekoče pogovarjati; zna pojasniti težave, se dogovoriti o tem, kaj je treba storiti, primerjati različne možnosti, poudariti, kar se mu zdi pomembno. Ustrezno se zna prilagoditi situaciji. Pri tem prožno menjava vloge (zna začeti in končati pogovor) in obvlada konvencije vljudnega vsakodnevnega sporazumevanja.
2	Pri pogovarjanju, pojasnjevanju in prilagajanju situaciji je nekoliko manj prožen in se mestoma obotavlja, a izmenjava poteka razmeroma tekoče.
1	Pri pogovarjanju, pojasnjevanju in prilagajanju situaciji potrebuje sogovorčevo spodbudo. Ne upošteva vseh konvencij vljudnega sporazumevanja.
0	Govorec je nesamostojen; pogovor je omejen na »preživetvene« teme.

Besedišče

Točke	Opisnik
2	Besedišče je dovolj obsežno za izvedbo vsakodnevnih transakcij.
1	Besedišče je omejeno, raba nekaterih vsebinsko neustreznih ali neslovenskih besed. Iskanje izrazov je lahko očitno.
0	Besedišče je zelo omejeno in se ponavlja, nepoznavanje najbolj osnovnih izrazov in (pogosta) uporaba neslovenskih besed.

Jezikovna pravilnost

Točke	Opisnik
2	Preproste jezikovne strukture so večinoma uporabljene pravilno; uporablja tudi bolj kompleksne strukture, a z nekaterimi pomanjkljivostmi.
1	Nekatere temeljne napake pri uporabi jezikovnih struktur se sistematično ponavljajo.
0	Številne različne nepravilnosti pri uporabi jezikovnih struktur.

Opis slike**Predstavitev teme**

Točke	Opisnik
3	Precej tekoče predstavi temo z vsakdanjega področja (npr. opiše sliko) in besedilo preprosto linearno poveže v (logično) celoto. Zna poudariti, kar se mu zdi pomembno, in na kratko pojasniti svoje mnenje v zvezi s temo.
2	Predstavitev teme (npr. opis slike) je enostavna ali nekoliko pomanjkljiva, mnenje je pojasnjeno razumljivo, a enostavno in je omejeno na praktične stvari.
1	Predstavitev teme je zelo enostavna, za njeno razumevanje in za razumevanje stališč v zvezi z njo sogovorec potrebuje nekatera dodatna pojasnila.
0	Tema ni ustrezno predstavljena ali je omejena na zelo enostaven seznam sestavin; mnenje je pomanjkljivo pojasnjeno.

Če pri predstavitvi teme kandidat dobi 0 točk, se besedišče in jezikovna pravilnost ne ocenjujeta. Za opis slike je v tem primeru skupaj 0 točk.

Besedišče

Točke	Opisnik
3	Pri temah, povezanih z vsakdanjim življenjem, prožno uporablja osnovno besedišče, pri predstavljanju kompleksnejših in manj predvidljivih tem si lahko pomaga z opisovanjem pomena.
2	Besedišče je preprosto, a dovolj obsežno za razumljivo predstavitev vsebine.
1	Besedišče je omejeno na osnovne sporazumevalne položaje, raba nekaterih vsebinsko neustreznih ali neslovenskih besed. Očitno je iskanje ustreznih besed.
0	Besedišče zelo omejeno in se ponavlja, nepoznavanje najbolj osnovnih izrazov in pogosta uporaba neslovenskih besed.

Jezikovna pravilnost

Točke	Opisnik
2	Preproste jezikovne strukture so večinoma uporabljene pravilno; uporablja tudi bolj kompleksne strukture, a z nekaterimi pomanjkljivostmi.
1	Nekatere temeljne napake pri uporabi jezikovnih struktur se sistematično ponavljajo.
0	Številne različne nepravilnosti pri uporabi jezikovnih struktur.

Izgovor (se ocenjuje skupaj za celotno govorno produkcijo)

Točke	Opisnik
3	Izgovor je večinoma pravilen in razločen.
2	Nekatere nepravilnosti v izgovoru, ki se sistematično ponavljajo.
1	Različne nepravilnosti v izgovoru na več mestih.
0	Številne nepravilnosti v izgovoru močno otežujejo ali onemogočajo razumevanje.

Mejna vrednost: 12 točk (A2).

Lestvica za ocenjevanje pisne produkcije**Vsebinska ustreznost naloge in namen besedila**

Točke	Opisnik
3	Naloga je v celoti izpolnjena, besedilo je vsebinsko ustrezno, namen besedila je jasno izražen.
2	Naloga je večinoma izpolnjena (manjka katera od vsebinskih točk), namen besedila je večinoma jasen.
1	Naloga je izpolnjena le deloma, besedilo je vsebinsko pomanjkljivo, namen besedila le deloma dosežen/jasen.
0	Neustrezna vsebina in/ali prekratko besedilo, namen besedila ni jasen.

Besedišče

Točke	Opisnik
3	Besedišče ustreza vsebini, je preprosto, a dovolj obsežno.
2	Besedišče večinoma ustreza vsebini, a je nekoliko omejeno (se ponavlja).
1	Besedišče je omejeno, raba nekaterih vsebinsko neustreznih ali neslovenskih besed.
0	Besedišče zelo omejeno in se ponavlja, nepoznavanje najbolj osnovnih izrazov in pogosta uporaba neslovenskih besed.

Jezikovna pravilnost

Točke	Opisnik
3	Preproste jezikovne strukture so večinoma uporabljene pravilno.
2	Nekatere napake, ki se lahko sistematično ponavljajo (v skladnji, oblikoslovju, pravopisu).
1	Različne nepravilnosti pri uporabi jezikovnih struktur in v zapisu na več mestih.
0	Številne nepravilnosti pri uporabi jezikovnih struktur in v zapisu močno otežujejo ali onemogočajo razumevanje.

Zgradba in slog (koherenca, sociolingvistična ustreznost)

Točke	Opisnik
1	Besedilo je preprosto (linearno), je povezano, slogovno ustreza kontekstu (upoštevane so npr. konvencije vljudnega sporazumevanja; ustrezna uporaba uvodnih in sklepnih formul).
0	Besedilo je premalo povezano ali ni povezano, slog ni primeren glede na kontekst.

Če je katerikoli od parametrov ocenjen z 0 točkami, je skupno število točk za besedilo 0. Predvideni sta dve nalogi, vsaka naloga 10 točk, skupaj 20. Mejna vrednost: 12 točk (A2).

Mejna vrednost

Kot je razvidno iz preglednice Sestava izpita na osnovni ravni, se izpit izvaja po posameznih delih oz. podtestih (poslušanje, branje, pisanje, govorjenje). Mejni vrednosti sta dve, ena pri 60 % in druga pri 85 %. Za uspešno opravljen izpit na osnovni ravni zadostuje 60 % točk pri vsakem od podtestov, hkrati pa ta mejna vrednost pomeni, da kandidat na posameznem podtestu dosega raven A2 po SEJO. Če kandidat pri posameznem podtestu doseže 85 % ali več točk, pomeni, da pri tej sporazumevalni dejavnosti dosega raven B1 po SEJO.

Potrdilo o znanju slovenščine, ki ga dobi udeleženec izpita na osnovni ravni po programu *Slovenščina kot drugi in tuji jezik*, izkazuje torej t. i. fleksibilen profil, in sicer

- 60 % točk za dosego ravni A2 pri posameznem podtestu in
- 85 % točk za dosego ravni B1 pri posameznem podtestu.

Končna ocena je opisna, in sicer **je opravlil/a** (60 % ali več na vsakem od posameznih podtestov) oz. **ni opravlil/a** (manj kot 60 % na enem ali več podtestov).

Z uspešno opravljenim izpitom na **osnovni ravni** udeleženec izpita dokaže, da

- se lahko v veliki meri samostojno sporazumeva v predvidljivih sporazumevalnih položajih ob vsakdanjih temah,
- razume bistvene informacije v krajših, enostavnih zapisanih in govorjenih besedilih,
- zna ob navodilih napisati krajše besedilo za vsakdanjo rabo,
- je njegovo govorno in pisno izražanje sicer preprosto, a dovolj ustrezno in pravilno, tako da sporazumevanje poteka nemoteno.

Izpitni center

Program Slovenščina kot drugi in tuji jezik